

Μελίνα Μερκούρη

Από τη Βικιπαίδεια, την ελεύθερη εγκυκλοπαίδεια

<http://el.wikipedia.org>

Μελίνα Μερκούρη

Πραγματικό όνομα Μαρία Αμαλία Μερκούρη

Γέννηση 18 Οκτωβρίου 1920
Αθήνα, Ελλάδα

Θάνατος 6 Μαρτίου 1994
Νέα Υόρκη, ΗΠΑ

Εθνικότητα Ελληνική

Είδος Θέατρο, Κινηματογράφος,
Τραγούδι, Πολιτική

Η **Μελίνα Μερκούρη** (Μαρία Αμαλία Μερκούρη) (Αθήνα, 18 Οκτωβρίου 1920 – Νέα Υόρκη, 6 Μαρτίου 1994) ήταν ελληνίδα ηθοποιός και πολιτικός. Καταγόταν από

σπουδαία οικογένεια πολιτικών. Μεγάλη ηθοποιός βραβευμένη με διεθνή βραβεία και παγκόσμιας ακτινοβολίας προσωπικότητα διετέλεσε υπουργός Πολιτισμού όλων των κυβερνήσεων του ΠΑΣΟΚ (όπως τόνισε και ο Ανδρέας Παπανδρέου "άντεξε" και στους 16 ανασχηματισμούς κυβέρνησης που προχώρησε), από το 1981-1989 και 1993-1994. Ο παππούς της, Σπυρίδων Μερκούρης, είχε διατελέσει δήμαρχος Αθηναίων.

Θεατρική πορεία

Το Σεπτέμβρη του 1938 γίνεται δεκτή στη Δραματική Σχολή του Εθνικού Θεάτρου με συμμαθητές μεταξύ άλλων, τη Δέσπω Διαμαντίδου, την Αλέκα Παϊζή, τον Ανδρέα Φιλλιπίδη, τον Αλέξη Δαμιανό κλπ. Το χειμώνα του 1939 παντρεύεται το Παναγή Χαροκόπο. Πρωτοεμφανίζεται στη θεατρική σκηνή το 1944 στο Θέατρο Βρετάνια με το θίασο του Γιώργου Παππά και Αντώνη Γιαννίδη, με το έργο του Αλέξη Σολομού "Το μονοπάτι της Λευτεριάς" και ακολουθεί το έργο του Laszlo Bus-Fekete "Η κόμισσα και ο καμαριέρης". Ακολουθούν: 1945-1946 "Μις Μπα", "Θα σε παντρευτώ Τέρας", "Το Πένθος ταιριάζει στην Ηλέκτρα", "Πωλείται Κέφι", "Η Μπόρα Πέρασε", "Επικίνδυνη Στροφή", "Ο Άνθρωπος και τα Όπλα", "Φαύλος Κύκλος", "Της Νύχτας τα Καμώματα", "Ένας Φίλος θα 'ρθει απόψε" 1946 "Τρισεύγενη", "Ανατολικά του Σουέζ", "Το πορτραίτο του Ντόριαν Γκρέυ", "Δεν θα τα πάρεις μαζί σου", 1947 "Άνθρωπος και Υπεράνθρωπος", "Γαμήλιο Εμβατήριο", "Ο Βασιλικός", "Το τραγούδι της Κούνιας", 1949 "Λεωφορείον ο Πόθος" που αποτέλεσε μια από τις παραστάσεις σταθμούς στην καριέρα της (παράσταση για την οποία γράφτηκε το τραγούδι του Μάνου Χατζιδάκι "Χάρτινο το Φεγγαράκι") καθώς το Θέατρο Τέχνης του Καρόλου Κουν για τους ηθοποιούς του Εθνικού ήταν "απαγορευμένο", "Το μικρό Καλύβι", "Το χαμόγελο της Τζοκόντας", "Ο Θάνατος του Εμποράκου", "Bolero", 1950 "Άννα Δουκάτσα", "Η Άννα των Χιλίων Ημερών" (Ιστορική παράσταση που σκηνοθέτησε ο Δημήτρης Μυράτ και έπαιζαν μεταξύ άλλων η Μελίνα Μερκούρη, η Ειρήνη Παπά, η Άννα Συνοδινού, η Νίτσα Τσαγανέα, ο Χρήστος Τσαγανέας, ο Δημήτρης Μυράτ, ο Τίτος Βανδής, ο Ντίνος Ηλιόπουλος, ο Μίμης Φωτόπουλος, η Βούλα Ζουμουλάκη κλπ), 1951 "Το Επάγγελμα της Κυρίας Ουόρεν", "Η Μεγάλη Παρένθεση".

Από το 1951 αρχίζει να πρωταγωνιστεί παράλληλα και στην Γαλλική θεατρική σκηνή, όπου έγινε μούσα ενός από τους μεγαλύτερους θεατρικούς συγγραφείς

Μαρσέλ Ασάρ. Συνεχίζει την παράλληλη πορεία της και στις δύο σκηνές. Την αθηναϊκή και την παριζιάνικη σκηνή. Το 1960 παίζει με το θέατρο Τέχνης το "Γλυκό Πουλί της Νιότης" με το πρωτοεμφανιζόμενο τότε Γιάννη Φέρτη. Επόμενος σημαντικός σταθμός στην θεατρική της καριέρα είναι το "Ilya Darling" που ανεβάζει, μετά από περιοδεία της με αυτό το έργο στις Ηνωμένες Πολιτείες με συμπρωταγωνιστή τον Νίκο Κούρκουλο, στο Broadway στην Αμερική με τεράστια επιτυχία και προπουλημένα εισιτήρια για όλες τις παραστάσεις. Το έργο είναι η θεατρική διασκευή του κινηματογραφικού έργου "Never on Sunday" που της είχε χάρισει παγκόσμια αναγνώριση. Κατά τα έτη 1967-1974, τα χρόνια της δικτατορίας, έπαιξε μόνο την Λυσιστράτη το 1972.

Το 1975 και ενώ έχει επιστρέψει στην Ελλάδα, ανεβάζει στο θέατρο Κάππα με τον Νίκο Κούρκουλο την "Όπερα της πεντάρας", το 1976 την "Μήδεια" με το Κ.Θ.Β.Ε., ενώ το 1978 το "Συντροφιά με το Μπρεχτ" από το Ελληνικό θέατρο του Μάνου Κατράκη, παράσταση για την οποία γράφτηκε από το Θάνο Μικρούτσικο το "Άννα μην κλαις" για να τραγουδηθεί από τη Μελίνα Μερκούρη και τον Γιάννη Κούτρα. Τέλος το 1980 ξανανέβασε το "Γλυκό πουλί της Νιότης" με τον Γιάννη Φέρτη και έκλεισε ουσιαστικά την θεατρική της καριέρα με το "Ορέστεια" στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου από το Θέατρο Τέχνης. Το 1992 κάνει μια τελευταία, έκτακτη, εμφάνιση στην όπερα Πυλάδης, σε βιντεοσκοπημένη σκηνή, στο ρόλο της Κλυταιμνήστρας, που παρουσιάστηκε στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

Κινηματογράφος

Αρκετά σημαντική ήταν και η πορεία της στον κινηματογράφο. Της χάρισε αρκετά βραβεία με κορυφαίο το βραβείο πρώτης γυναικείας ερμηνείας του Φεστιβάλ των Καννών και επίσης μία υποψηφιότητα για Όσκαρ για το *Ποτέ την Κυριακή (Never on Sunday)* το οποίο έχασε απ'την Ελίζαμπεθ Τέιλορ το 1960.

Η Μελίνα Μερκούρη στην ταινία *Ποτέ την Κυριακή*

Το κινηματογραφικό της ντεμπούτο έγινε με ένα θεατρικό έργο που είχε γραφτεί από τον Ιάκωβο Καμπανέλλη ειδικά για τη Μελίνα Μερκούρη, το "Στέλλα με τα κόκκινα γάντια", που στην ταινία είχε τον τίτλο "Στέλλα" (1955). Η ταινία αυτή ήταν η μόνη που έκανε η Μελίνα Μερκούρη με ελληνική παραγωγή.

Φιλμογραφία

- 1956 - Συνεργάζεται με το μεγάλο έρωτα της ζωής της τον Jules Dassen και γυρίζουν την ταινία "Ο Χριστός ξανασταυρώνεται" βασισμένο στο μυθιστόρημα του Νίκου Καζαντζάκη,
- 1957 Γίνεται μαυρομάλλα για το ρόλο της "Η Τσιγγάνα και ο Τζέντελμαν",
- 1958 Κάνει ταινία το μυθιστόρημα του Ρότζερ Βάιλαντ, "Ο νόμος",
- 1958-1960 Γυρίζει και το "Ποτέ την Κυριακή" που την κάνει διάσημη σε όλη την υφήλιο, ταινία η οποία βραβεύτηκε με Όσκαρ Μουσικής(ήταν υποψήφια για άλλα τέσσερα Όσκαρ), χαρίζοντας της αρκετές σημαντικές διακρίσεις και παγκόσμια αναγνώριση, όπως το βραβείο πρώτου γυναικείου ρόλου στις Κάννες, η υποψηφιότητα για Όσκαρ πρώτου γυναικείου ρόλου κλπ,
- 1960 Το "Ζήτω ο έρωτας",
- 1961 "Η Δευτέρα παρουσία", "Η Φαίδρα" με μουσική του Μίκη Θεοδωράκη,
- 1963 "Οι Νικητές",
- 1964 "Τοπ Καπί",
- 1965 "Μηχανικά Πιάνα",
- 1966 "Κάποιος μπορούσε να πεθάνει", "10:30 Ένα Καλοκαιρινό Βράδυ",
- 1969 "Σικάγο",
- 1970 "Υπόσχεση την Αυγή",
- 1973 "Η Δοκιμή",

- 1974 "Μία φορά δεν είναι αρκετό",
- 1976 "Άσχημες συνήθειες" και
- 1978 "Κραυγή Γυναικών".

Ερμηνεύτρια

Παράλληλα είχε σπουδαία πορεία στη δισκογραφία καθώς έχουν κυκλοφορήσει πάνω από δεκαπέντε δίσκοι της, πέρα από soundtrack ταινιών και θεατρικών παραστάσεων. Έχει τραγουδήσει μεγάλους Έλληνες συνθέτες, Μάνο Χατζιδάκι (με τον οποίο τους συνέδεε προσωπική φιλία), Μίκη Θεοδωράκη, Σταύρο Ξαρχάκο, Γιάννη Μαρκόπουλο, Βασίλη Τσιτσάνη αλλά και κορυφαία ερμηνεία μουσικών έργων των Kurt Weil & Bertold Brecht. Εμφανίστηκε και στην τηλεόραση, σε σειρά ντοκυμαντέρ του BBC σε επεισόδιο με τίτλο "Η Ελλάδα της Μερίνας", από όπου και ο ομώνυμος δίσκος του Σταύρου Ξαρχάκου, όπως και σε σήριαλ και εκπομπές στη Γαλλική και τη Γερμανική τηλεόραση. Επίσης έγραψε και ένα βιογραφικό βιβλίο με τίτλο "Γεννήθηκα Ελληνίδα", του οποίου τα έσοδα από τις πωλήσεις διατέθηκαν για τον αντιδικτατορικό αγώνα(Το αντίτυπό του στα ελληνικά δεν είναι νόμιμο). Ο τίτλος του βιβλίου της είναι η απάντηση που έδωσε στους δημοσιογράφους όταν της ζήτησαν να κάνει μία δήλωση για την αφαίρεση της υπηκοότητάς της από τους συνταγματάρχες: "Γεννήθηκα Ελληνίδα και θα πεθάνω Ελληνίδα"

Πολιτική σταδιοδρομία

Στο καιρό της επταετίας πολέμησε σφοδρά τη Χούντα, χρησιμοποιώντας τη φήμη και τη λάμψη που είχε με αποτέλεσμα να της αφαιρεθεί η ελληνική υπηκοότητα. Έδωσε αρκετές συναυλίες και διοργάνωσε αρκετά μεγάλο αριθμό πορειών αντιδικτατορικού χαρακτήρα. Επεδίωξε και συναντήθηκε με πολιτικούς αλλά και με πνευματικές προσωπικότητες παγκοσμίου κύρους με σκοπό να τους ευαισθητοποιήσει ενάντια στη χούντα. Κατά την διάρκεια των αγώνων της έγινε θύμα απόπειρων δολοφονίας της, με μία από αυτές παραλίγο να της στερήσει τη ζωή.

Με την πτώση της χούντας επιστρέφει στην Ελλάδα όπου και εγκαθίστανται μόνιμα και συνεργαζόμενη με στελέχη της αντιστασιακής οργάνωσης Π.Α.Κ. και τον Ανδρέα Παπανδρέου ιδρύουν το Πανελλήνιο Σοσιαλιστικόν Κίνημα αργότερα [Πανελλήνιο Σοσιαλιστικό Κίνημα]. Κατεβαίνει υποψήφια στη Β` Πειραιά το 1974

αλλά δεν καταφέρνει να εκλεγεί βουλευτής, πράγμα το οποίο επιτυγχάνει το 1977. Διετέλεσε υπουργός Πολιτισμού το 1981-1989 και 1993-1994, θέση η οποία της έδωσε το έναυσμα για να ξεκινήσει εκστρατεία για την επιστροφή των κλεμμένων μαρμάρων της Ακρόπολης από τον Λόρδο Έλγιν, τα οποία βρίσκονται στις προθήκες του Βρετανικού Μουσείου, να δημιουργήσει το θεσμό των δημοτικών περιφερειακών θεάτρων (γνωστά ως ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ.) με σκοπό την πολιτιστική ανάπτυξη της ελληνικής περιφέρειας αλλά και τον θεσμό των πολιτιστικών πρωτευουσών της Ευρώπης, με πρώτη την Αθήνα το 1985. Στη δεύτερη θητεία της δίνει μεγάλη σημασία στην εισαγωγή του πολιτισμού στα σχολεία αλλά καταβεβλημένη από πολύχρονη μάχη με τον καρκίνο άφησε την τελευταία της πνοή στο νοσοκομείο Memorial της Νέας Υόρκης, στις 06 Μαρτίου του 1994.

Μελίνα Μερκούρη

Κηδεύτηκε με τιμές πρωθυπουργού εν ενεργεία στον οικογενειακό τάφο της στο Α΄ Νεκροταφείο. Ο θάνατός της προκάλεσε εκδηλώσεις συγκινήσεις σε όλο τον κόσμο. Πολλοί πολιτικοί ηγέτες στέλνουν συλλυπητήρια μηνύματα στην οικογένειά της και στην Ελλάδα. Την ώρα της κηδείας της τα θέατρα και τα μαγαζιά στο Broadway παραμένουν κλειστά ενώ η έκτη Μαρτίου, ημερομηνία θανάτου της, έχει οριστεί από την UNESCO ως παγκόσμια μέρα πολιτισμού κατά την οποία δίνεται το βραβείο «Μελίνα Μερκούρη» ως βραβείο πολιτιστικής προσφοράς. Επίσης έχει ιδρυθεί, σύμφωνα με επιθυμία της, από το σύζυγό της Ζιλ Ντασέν, αλλά και συμμετοχή προσωπικοτήτων παγκόσμιας ακτινοβολίας όπως ο νομπελίστας ποιητής Οδυσσέας Ελύτης, ο Γάλλος πολιτικός Ζανγκ Λανγκ κλπ, Το Πολιτιστικό Ίδρυμα Μελίνα

Μερκούρη το οποίο έχει ως στόχο την επιστροφή των κλαπέντων μαρμάρων της Ακρόπολης.

Εξωτερικοί σύνδεσμοι

- *Μελίνα Μερκούρη: Η αβάστακτη γοητεία της κατάκτησης*, άρθρο του Δημήτρη Δανίκα (*Τα Νέα*, 13/12/1999)
- Μαρία Αμαλία Μερκούρη – Η τελευταία Ελληνίδα Θεά (cine.gr)
- Μελίνα Μερκούρη (Υπουργείο Πολιτισμού)
- Το Ίδρυμα Μελίνα Μερκούρη
- Μελίνα Μερκούρη (1920 - 1994) («Οίκαδε»)
- Μελίνα Μερκούρη: Ηθοποιός, πολιτικός (1920-1994), της Σοφίας Γκανιάτσου (*Το Βήμα*, 18/08/2002)